

DE VERBORGENHEID VAN ISRAËLS TOEKOMST

Bewerking van een preek van ds. C. Sonneveld

Uitgesproken op donderdag 1 juni 2017

In de Gereformeerde Gemeente te Westkapelle

Zegen en groet

Zingen: Psalm 122 vers 2 en 3.

Schriftlezing: Wij lezen het Woord des Heeren uit Romeinen 11, daarvan de verzen 25 tot en met 36. Gods heilig en dierbaar Woord zal gelezen worden uit de brief van de apostel Paulus aan de gemeente te Rome, hoofdstuk 11 vanaf het 25 tot het einde.

Gebed: Zoeken wij nu voor en met elkaar, en in het bijzonder voor het Joodse volk, Gods heilig aangezicht.

Zingen: Psalm 102 vers 8 en 9.

Prediking

Gemeente het is nog niet zo lang geleden dat ik hier op een doordeweekse avond mocht spreken over de prediking van de Heere Jezus Christus in de synagoge van Nazareth. Wij hebben toen gezien dat Hij de Schriften nam en sprak: *“Heden is dit woord in uw oren vervuld.”* Aanvankelijk was men diep onder de indruk. Men vond Zijn woorden aangenaam en stichtelijk. Totdat de Heere Jezus verder ging... Totdat Hij ging spreken over de tijd van Elia en Elisa toen de Heere Zijn knechten zond tot de heidenen, met voorbijgaan van de Joden... Toen werden de luisteraars met toorn vervuld. Dat was hun eer te na. Als gevolg daarvan wierpen zij Jezus uit de synagoge. Ze begrepen heel goed de waarschuwing die er lag in Jezus' intrepreek. Het Woord zou naar de volkenwereld gaan. Daarin lag iets vertroostends voor heidenen, ja, voor allen die waarlijk heiden voor God zijn geworden. Maar daarin lag ook iets beschamends voor het godsdienstige Jodendom.

Toen we na afloop nog even nog even napraatten in de kerkenraadskamer, vroeg een van de broeders: “Is het nu uit met Israël? Hebt u geen enkele hoop meer voor het Joodse volk?” Ik hen toen gezegd: “Broeders, die hoop heb ik wel. Het lag niet zo in onze tekst vanavond, maar die hoop is er wel degelijk. Ze mag er zijn vanuit het trouwverbond dat van geen wankelen weet. En ze is gegrond op wat de Schrift ons openbaart. “Welnu”, zo was de volgende vraag, “zou u dan daarover ook een keer willen spreken?” Ik heb op dat verzoek ja gezegd met alle liefde en bereidwilligheid. Vanavond mag ik over die hoop spreken in het kader van de stichting Herleving Gebed voor Israël. Het is een stichting die niet aan de weg timmert maar wel oproept tot gebed voor Israël. Niet op de hoeken van de straat, maar in de binnenkamer. Het gaat erom de nood, vooral ook de geestelijke nood, van het oude bondsvolk aan de Heere op te dragen.

Paulus mocht dat in praktijk brengen. We hoorden lezen uit Romeinen 11, maar vergeten we niet wat daaraan voorafgaat! In Romeinen 10 zegt de apostel: *“Broeders,*

het gebed dat ik tot God voor Israël doe, is toch hun zaligheid". Is dat eigenlijk niet het belangrijkste wanneer we verlangen Israël tot zegen te zijn? Ach, we zijn zulke torenbouwers. Maar wat zegt de Heere? "Niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden." Paulus zet in bij het gebed. En dat gebed mag neerzinken op de beloften Gods. Lege handen mogen worden uitgestrekt naar Hem Die Zijn apostelen zond naar de bloedstad; Die gezegd heeft: Predikt het Evangelie aan alle creaturen, "*beginnende van Jeruzalem*"; en Die deze opdracht nog nooit heeft ingetrokken.

We zijn vanavond bijeen in de tijd tussen Hemelvaart en Pinksteren. In die 40 dagen tussen Jezus' opstanding en hemelvaart hebben de discipelen met een vraag gelopen. Die vraag hebben ze voorgelegd aan hun grote Meester: "*Heere zult Gij ook in deze tijd aan Israël het koninkrijk weder oprichten?*" En nu zijn velen geneigd om te zeggen: "Foei, hoe durven jullie dat nu vragen? Hoe kun je na alles wat er gebeurd is, na alles wat je geleerd hebt en afgeleerd hebt, nog zo'n vleselijke en nationalistische vraag stellen? Jullie hebben er kennelijk nog niets van begrepen!" Heeft de Heere Jezus dat ook gezegd? Nee, allerm minst. Hij heeft Zijn jongeren niet bestraft. Het was dan ook geen verkeerde vraag. Hij Zelf had gesproken over de dingen die het koninkrijk Gods aangaan. Daar ging hun hart naar uit. Dat gunden ze Israël.

Begrijpt u dat? Als je een kruimeltje liefde in je hart mag hebben, dan heb je toch ook liefde tot je eigen volk, nietwaar? Dan begin je dicht bij huis. Niet in Nieuw-Zeeland, maar onder je eigen vlees en bloed.

Er lag gunning in de woorden van de discipelen. Ze hoopten dat het koninkrijk spoedig zou worden opgericht aan Israël. Voor dat volk zijn er immers bijzondere beloften. Bovendien had Jezus Zelf die vraag losgemaakt met Zijn onderwijs vóór Goede Vrijdag en Pasen. In Mattheus 19 had Hij gezegd dat de apostelen zouden zitten op tronen, oordelende de twaalf geslachten van Israël. Hun vraag was dus geen verkeerde vraag. Het was wel een ongeduldige vraag. En nu gaat Christus hen liefelijk corrigeren en onderwijzen. Hij zegt als het ware: Er zijn nog dingen die nog moeten gebeuren. De Heilige Geest zal over u komen en gij zult Mijn getuigen zijn. Het Woord moet de wereld in. Het moet klinken onder alle volkeren zodat Mijn gekenden en gekochten zullen worden ingezameld. Dat moet nu eerst gebeuren. En toch, de Heere zal ook met het Joodse volk tot Zijn doel komen en het koninkrijk weer oprichten aan Israël. Het is immers *Zijn* koninkrijk! Het is dat heerlijke koninkrijk waarvan de dichter zingt:

*Uw koninkrijk koom' toch o Heer,
Ai, werd de troon des satans neer.
Regeer ons door Uw Geest en Woord
Zo wordt Uw lof alom gehoord.
En d' aarde met Uw vrees vervuld,
Totdat G' Uw rijk volmaken zult.*

Nu, dat is de heerlijke verwachting die wij ook vinden in het woord van onze tekst, Romeinen 11 vers 25 en 26a. Wij lezen daar Gods Woord als volgt:

"Want ik wil niet, broeders, dat u deze verborgenheid onbekend zij (opdat gij niet wijs zij bij uzelf), dat de verharding voor een deel over Israël gekomen is, totdat de volheid der heidenen zal ingegaan zijn. En alzo zal geheel Israël zalig worden."

Wij vinden hier **de verborgenheid van Israëls toekomst**. We staan stil bij:

1. **Het verband van onze tekst**
2. **De inhoud van onze tekst**

Gemeente,

Het is een goede zaak wanneer we bij de uitleg van een Schriftwoord eerst letten op het verband van een tekst. Dat willen we nu ook doen, en zelfs wat uitvoeriger dan normaal.

Onze tekst staat in het verband van Romeinen 9 tot en met 11. We zouden dat kunnen noemen het *vierde* stuk van de Romeinenbrief. Onze Heidelbergse Catechismus spreekt over *drie* stukken: ellende, verlossing en dankbaarheid. Dat is volkomen Bijbels. We vinden deze stukken ook terug in de Romeinenbrief. Eerst spreekt Paulus over de diepe ellende van de gevallen mens. Hij tekent die ellende met inktzwarte kleuren. Daarna spreekt hij van de heerlijke verlossing in Christus Jezus. En tenslotte roept hij Gods kinderen op tot een leven der dankbaarheid. Dan gaat het dus over de heiligmaking. We vergeten echter weleens dat er nog een vierde stuk is in dit Bijbelboek. In hoofdstuk 9 tot en met 11 gaat het over Gods weg met Israël. Dat stuk is niet los verkrijgbaar. Het is verweven met heel deze brief.

Aan het begin van hoofdstuk 9 ontmoeten wij een apostel die er bedroefd uitziet en pijn in zijn hart heeft. Hij spreekt van een grote droefheid en een gedurige smart. "Paulus", zo vragen wij, "wat is toch je droefheid? Waarom ben je zo neergedrukt?" "Wel", zegt hij, "*ik zou wel wensen verbannen te zijn van Christus voor mijn broederen, die mijn maagschap zijn naar het vlees*". Dat is wat! Verbannen! "Anathema", staat er in het Grieks. Vervloekt! Afsgekneden van de gemeenschap met Christus! Hoe kan de apostel dat nu zeggen? Hij kan toch niet leven en sterven zonder Christus? Heeft hij Hem niet hartelijk lief gekregen? Gaat Paulus hier niet te ver? Moet hij niet tot orde worden geroepen, net zoals de profeet Samuël toen deze leed droeg over koning Saul?

Nee, Paulus wordt niet tot de orde geroepen. Het hoeft ook niet. Hij spreekt hier door Gods Geest. Hij zegt de waarheid "*in Christus*", zijn consciëntie hem "*mede getuigenis gevende door de Heilige Geest*". De kanttekenaar noemt dit "een zeer overvloeiende liefde". Het is vrucht van de liefde van Christus Die Zichzelf ten offer gaf om anderen te behouden. En tegelijk ligt hier ook het verschil. Paulus kan zichzelf in dat opzicht niet ten offer geven. Met lede ogen ziet hij aan dat zovelen van zijn volksgenoten Christus verwerpen. Zijn hart breekt eronder. Hij treurt omdat de grote meerderheid van het volk dat naar Gods Naam genoemd is de knie voor Christus niet buigt. Het is hem een raadsel. Hij komt er niet uit. De Joden zijn immers het verbondsvolk. Ze hebben zulke bijzondere voorrechten ontvangen. Hoe kan dat toch? Nu Christus gekomen is in de volheid des tijds, nu de beloften heerlijk worden vervuld, juist nu komt Israël als volk er buiten te staan en gaat het Woord naar de heidenwereld. Dat is de grote droefheid van Gods knecht.

Kennen wij ook iets van die droefheid? Stel je eens voor dat een jongen wegloopt van huis. Hij is van zeven kinderen de oudste zoon. Hij breekt met God en Zijn dienst. Hij slaat de deur met een harde klap achter zich dicht en hij is er niet meer. Wat een druk legt dat op het gezin. Wat een stil verdriet leeft er dan in het hart van die ouders! Elke dag dragen ze dat mee. Het gaat toch om hun kind? Moeder wordt grijs en vader wordt zwijgzaam. En de andere kinderen? Zij hebben ook hun verdriet. Ze voelen het

wanneer ze kijken naar die lege stoel. Hebt u zo ook weleens naar die lege stoel gekeken? Mist u de oudste broeder, het Joodse volk? Wat zijn we toch lauw en zelfgenoegzaam. Israël van de oude dag heeft met verlangen uitgezien naar de roeping van de heidenen. Het volk heeft hartstochtelijk gebeden om de vervulling van de beloften. En wij? Zien wij er naar uit dat de Heere ditmaal Zijn beloften vervult aan die oudste broeder? Is de bekering der Joden, zoals dominee Fraanje het weleens heeft uitgedrukt, een “artikel” geworden in ons gebed?

Paulus is met zijn bange vragen en noden bij de Heere terechtgekomen. En dan gaat de Heere hem onderwijs geven. Dat onderwijs vinden we in Romeinen 9 tot 11. Maar let erop: het onderwijs in hoofdstuk 9 is weer anders dan dat in hoofdstuk 10. En het onderwijs in hoofdstuk 11 is weer anders dan dat in de voorafgaande hoofdstukken. De apostel heeft hemels onderwijs gekregen. En dat onderwijs mag hij doorgeven, geïnspireerd door de Heilige Geest. Wat is dat voor onderwijs? Welke antwoord heeft hij van de Heere gekregen?

Het eerste antwoord vinden we in hoofdstuk 9. Er staat in vers 6: *“Doch ik zeg niet alsof het woord Gods was uitgevallen. Want die zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn. Nog omdat zij Abrahams zaad zijn, zijn ze allen kinderen, maar: in Izak zal u het zaad genoemd worden. Dat is, niet de kinderen des vleses, die zijn kinderen Gods, maar de kinderen der belofenis worden voor het zaad gerekend.”* Paulus ziet op Gods vrijmachtig welbehagen. De scheidslijn loopt dwars door Israël heen. Er is een verkiezing. Er is ook een verwerping. Om dat te onderstrepen wijst de apostel op Abraham. De vader aller gelovigen had twee zoons: Izak en Ismaël. Ze waren niet van dezelfde moeder, maar ze hadden wel dezelfde vader. Wie was nu het kind der belofte? Izak, de jongste zoon. En wie was het kind des vleses? Ismaël. God maakte onderscheid waar het niet is.

Dat wordt nog duidelijker als Paulus wijst op het voorbeeld van Izak. Izak werd vader van een tweeling: Jakob en Ezau. Die jongens hadden dus niet alleen dezelfde vader maar ook dezelfde moeder. En toch zegt de Heere: *“Jakob heb Ik liefgehad, en Ezau heb Ik gehaat”*. Dan had Ezau zeker iets ergs gedaan? Of Ezau zou iets heel ergs gaan doen, iets dat de Heere van tevoren al wist? Nee, absoluut niet. Nog voordat die twee broers goed of kwaad hadden gedaan, had God Zijn hand op Jakob gelegd en was Hij Ezau voorbijgegaan.

Nu komen er allerlei vragen bij ons op, nietwaar? Als je jong bent spreek je die vragen misschien eerder uit. Als je oud bent en rechtzinnig hebt leren praten, doe je dat minder gauw. Maar toch, is dat nu wel eerlijk wat de Heere doet? Het is dezelfde vraag die ook al gesteld werd in de tijd van Paulus. *“Is er dan onrechtvaardigheid bij God?”* Nee, zegt de apostel. *“Maar wie zijt gij o mens, dat gij tegen God antwoordt?”* Kom, schepseltje van God met je beperkte verstand en je verdorven hart, hoe durf je tegen God te spreken? Hoe waag je het Hem ter verantwoording te roepen? Heeft Hij niet de macht om uit hetzelfde leem een vat ter ere te maken en een vat ter onere? De Heere doet geen onrecht. Hij is nog lankmoedig als Hij de vaten des toorns met veel geduld verdraagt.

Heilig zijn o God, Uw wegen.

Niemand spreek' Uw hoogheid tegen.

Kijk, dat is het onderwijs dat Paulus voor zijn ziel heeft ontvangen. Hij heeft Gode leren zwijgen onder de vrijmacht van Gods wil. Wij praten maar. Wij gaan maar door met tegenspreken. Het is een zegen als we eens uitgepraat zijn. Als we de hand op de mond leren leggen. Als onze mond gestopt wordt en we met heel de wereld

verdoemelijk liggen voor God. Want dat zijn we: verdoemelijk voor God. Wij allemaal. Van dezelfde lap gescheurd en op één hoop geworpen met de wereld. Maar – en dat is het eeuwige genadewonder – nu vraagt de Heere naar mensen die nooit naar Hem gevraagd hebben. Nu zoekt Hij gevallen schepselen op en maakt Hij dode zondaren levend. Als dat niet waar was zou de hemel leeg blijven. Nu wordt de hemel vol met een grote schare uit Jood en heiden.

Dat is het eerste antwoord op die bange vraag van Paulus. Dat eerste antwoord is heel belangrijk. Onze tekst is genomen uit hoofdstuk 11. Maar hoofdstuk 9 mogen wij niet overslaan. Net zomin als hoofdstuk 10.

Wat is dan het onderwijs in hoofdstuk 10? De apostel wijst daar op de verantwoordelijkheid van de mens. Lag in hoofdstuk 9 de nadruk op de soevereiniteit van God, in hoofdstuk 10 valt het licht op de verantwoordelijkheid van de mens. Die is er ook. Zullen we dat goed vasthouden? We moeten nooit eenzijdig worden. Er zijn twee kanten aan de waarheid.

Het is net als met een trein die over een spoorbaan rijdt. Die spoorbaan bestaat uit twee rails. Als je een van die rails zou weghalen, ontspoord de trein. Als je de rails naar elkaar toe zou buigen, ontspoord die trein ook. Begrijp je wel, jongens en meisjes? In de Bijbel worden twee sporen getrokken: het spoor van Gods verkiezing en het spoor van onze verantwoordelijkheid. Het spoor van de vrije gunst die eeuwig Hem bewoog en het spoor van het vrije aanbod van Gods genade in Christus. “Jawel, dominee, maar dat krijg ik niet bij elkaar.” Dat moet je ook niet proberen, want dan gaat het mis. Die twee lijnen vind je allebei in de Schrift. Ze lopen parallel, evenwijdig aan elkaar. En dan zouden we het maar aan de Heere moeten overlaten hoe dat nu samengaat. Eén ding is zeker: die lijnen komen bij elkaar voor Gods troon in de heerlijkheid. En daar zal de Kerk het mogen bewonderen. “k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên!”

Er is dus niet alleen een goddelijke vrijmacht maar ook een menselijke verantwoordelijkheid. Paulus wijst daar nadrukkelijk op in het tiende hoofdstuk. Hij spreekt daar allereerst over Gods wet. Die wet is zeer nabij gebracht. Nee, niet als een ladder om Israël ertoe aan te zetten langs de sporten daarvan naar boven te klimmen. De wet heeft een ander doel, een beter doel. Het einde van de wet is Christus. Met andere woorden, Hij is einddoel van de wet. De wet van God is een kenbron van ellende en een tuchtmeester tot Christus. Die wet wil wetsovertreders uitdrijven tot de Zaligmaker.

Helaas, Israël heeft dat niet verstaan. Wat hebben zij met die wet gedaan? Ze hebben die wet in eigen hand genomen en daarmee hun eigen gerechtigheid opgericht. Ze hebben wel een *ijver tot God*, zegt Paulus, maar het is een *ijver zonder verstand*. Jazeker, ze hebben een ijver tot God. Dat moeten we goed beseffen. We moeten maar niet te gauw over de Joden spreken als Farizeeërs, huichelaars en mensen met een vleselijke ijver. Wie zijn we trouwens zelf? Paulus noemt de ijver van de Joden “*een ijver tot God*”. Hij zegt: “*Ik geef hen getuigenis*”. Hij geeft ze dus een aanbeveling.

Hebt u weleens een sabbat in Israël meegemaakt? Die dag wordt door de Joden begroet als de koningin der dagen. Het is een dag die met blijdschap wordt gevierd en die een weldadige rust meebrengt voor het land en zijn bevolking. Hoe is dat bij ons? Ervaren wij de christelijke rustdag als een zwaar juk? Dan zijn de Joden ons nog tot een voorbeeld. Een beschamend voorbeeld!

Paulus zegt: “*zij hebben een ijver tot God*”. Daarin zijn ze te prijzen. Maar helaas, die ijver is “*niet met verstand*”. Zij komt niet voort uit een verstand “met goddelijk licht bestraald”. Het is een ijver zonder kennis, zonder bevindelijke kennis. En daar komt

het nu juist op aan. Dat is het punt waarmee alles staat of valt. Door de wet niet recht te gebruiken, doet de wet de Joden geen nut.

En zo is het ook met het evangelie. Het doet geen kracht in hun midden. Het evangelie is hun wel verkondigd. Nooit kunnen ze zeggen dat ze het niet gehoord hebben. *“Want het geloof is uit het gehoor en het gehoor is door het Woord van God.”* Geroepen en gezonden predikers zijn gekomen tot het Joodse volk in het land der vaderen. Het geluid van het evangelie is zelfs uitgegaan tot het einde der aarde. Het is gekomen tot de Joden in de diaspora. Kortom, de Heere is de Joden zeer nabijgekomen met Zijn wet en ook met Zijn evangelie. Dat evangelie zegt het luid en duidelijk: *“Indien gij met uw mond zult belijden den Heere Jezus en met uw hart zult geloven dat Hem God uit de doden opgewekt heeft, zo zult gij zalig worden”*. De Heere is zeer nabijgekomen.

Hij komt ook ons nabij. Wat spreekt Hij ernstig door Zijn bedreigingen. Wat daalt Hij laag af met Zijn beloften. Wat komt Hij nabij met Zijn vriendelijke roepstem. Er wordt niemand uitgesloten. Gods Woord betuigt het: *“Want een iegelijk die den Naam des Heeren zal aanroepen, zal zalig worden”*. Dat is het evangelie. Het is een goede boodschap, eerst voor de Jood en dan ook voor de Griek. De Heere laat een liefelijke nodiging horen. Hij roept om te komen tot de wateren des levens en te kopen “om niet”. Wat een voorrecht en wat een verantwoordelijkheid! Laat niemand van het Joodse volk, maar ook niemand van óns zeggen: “De Heere heeft mij niet bedoeld. Ik wilde wel zalig worden, maar Hij had mij niet op het oog.” O nee, Hij heeft uw dodelijke dag niet begeerd. Dan blijft er alleen maar schuld over. Want God is wel vrijmachtig, maar de mens is verantwoordelijk. De Heere maakt Zich vrij van ons bloed. Ziedaar het onderwijs van hoofdstuk 10.

En dan komen we bij hoofdstuk 11. Paulus begint daar met een indringende vraag: *“Heeft dan God Zijn volk verstoten?”* Het antwoord is niet onduidelijk: *“Dat zij verre!”* Geenszins! Met kracht werpt de apostel die gedachte van zich. God heeft Zijn volk niet verstoten. Integendeel, De Heere is zo getrouw als sterk.

Hoe bewijst Paulus dat in de verzen 1 t/m 10? Hij spreekt allereerst van zichzelf. Hij wijst op Gods trouw in zijn eigen leven. Hij zegt als het ware: “Was ik ook niet zo’n ijveraar zonder verstand? Was ik ook niet zo’n Farizeeër die zijn eigen gerechtigheid wilde oprichten? Was ik geen hater van God en van Christus? Brieste ik niet tegen de leer van vrije, soevereine genade? Was ik niet een vervolger van de gemeente? Gode zij dank, de Heere heeft mij klein gekregen. Is dat nu geen bewijs dat de Heere doorgaat met Zijn werk onder Israël? Dan heeft God Zijn volk toch niet verstoten? Want dan zou het voor mij ook niet meer gekund hebben.” Zo mag Paulus getuigen van Gods trouw voor een ontrouw mensenkind.

Hij wijst ook terug naar de tijd van het Oude Testament. Hij roemt Gods trouw in het leven van die zeventuizend in de dagen van Izébel en Achab; in die vreselijke tijd toen de kerk ondergronds ging en Elia dacht dat hij alleen was overgebleven.

Misschien hebt u het ook weleens gedacht. U voelde zich als een eenzame mus op het dak. U zei: “Ach Heere, het getal der vromen wordt steeds minder in het menselijk geslacht”. Elia zei het ook. Hij klaagde het uit. “Heere, ik ben alleen overgebleven. Ik heb gehoopt op een herleving toen het vuur van de hemel was nedergedaald. Maar de reformatie is uitgebleven. En nu is het voorbij. Het is afgelopen met de zaak des Heeren op aarde.”

En wat zegt dan de Heere? “Nee, Elia, je vergist je. Zal Ik je eens wat openbaren? Er zijn er toch nog zeven duizend die de knie voor Baäl niet gebogen hebben. Zeven duizend: dat is $7 \times 10 \times 10 \times 10$. Een vol getal! “Die heb Ik Mij doen overblijven. En

die *zal* Ik Mij doen overblijven. Ik ga door met Mijn werk.” Daar heb je Gods trouw in het leven van die zevenduizend.

En dan, in de derde plaats, spreekt Paulus ook over Gods trouw in het leven van het overblijfsel van zijn tijd. Ook nu is er nog een overblijfsel naar de verkiezing van Gods genade. “Ja maar”, zegt iemand, “de meeste Joden zijn toch gevallen? De meesten hebben Christus toch verworpen?”

Op die vraag gaat Paulus in wanneer hij komt bij vers 11. Luister maar! “*Hebben zij gestruikeld, opdat ze vallen zouden?*” Met andere woorden, is dat het laatste woord? Al zijn ze gestruikeld, zijn ze nu ook gevallen? Is dat nu definitief? Zullen ze nooit meer worden opgeraapt? En dan klinkt het opnieuw heel beslist: “*Dat zij verre!*” Die struikeling van Israël is niet het laatste woord. De Heere had er een doelloos doel mee. Een drievoudig doel.

In de eerste plaats, “*door hun val is de zaligheid den heidenen geworden*”. De stroom van het evangelie is gestuit op het harde rotsblok van het Joodse volk. Maar die stroom kon niet worden gestopt. Aan weerszijden van dat rotsblok heeft zij zich een weg gebaad naar de heidenwereld. Het is nu de dag der zaligheid voor de volkeren. De val van Israël is de heidenen ten goede gekomen. Zij is ons ten goede gekomen. Dat in de eerste plaats. Onthoudt dat maar, kerk uit het heidendom!

In de tweede plaats, God doet dat om de Joden “*tot jaloersheid te verwekken*”. Niet tot een onheilige, maar tot een heilige jaloersheid. Het eerste is een oordeel; het tweede is genade. Paulus doelt hier op een heilige jaloersheid. De Heere is als een man die weggaat bij zijn ontrouwe vrouw. Hij neemt een bruid aan uit het heidendom. Waarom? Waartoe? Opdat Israël zal gaan verstaan wat ze kwijt is. Als het volk ziet wat de kerk uit de volkeren mag bezitten, zal ze hopelijk tot inkeer komen en uitroepen: “O God, keer toch tot ons weder! Wij hebben U de scheidbrief gegeven, maar keer toch weder.” Tot jaloersheid verwekken: dat is dus het doel. En dat was ook het doel van de bediening van Paulus. Zeker, hij was de grote heidenapostel. Maar ook zo hoopte hij nog enige Joden te behouden. Hij wist wel dat de tijd van de aanneming van het Joodse volk nog niet was gekomen. En toch: *enigen*. Hij was blij met die enkelingen. En hij zag uit naar de dag van overvloediger genade.

En dan het derde doel: ootmoed bij de heiden-christenen. Als vele Joden struikelen is er geen reden tot zelfverheffing. “*Zijt niet hooggevoelende.*” Blaas maar niet zo hoog van de toren. Kijk maar naar Israël. Als God de natuurlijke takken niet heeft gespaard, zal Hij u dan wel sparen indien gij niet blijft in de genade? Wees maar niet hoogmoedig. Want dan ben je net als een tak die roemt tegen de wortel. En dat is ongerijmd. U draagt de wortel niet, maar de wortel draagt u. En bedenk het: de Joden zijn de natuurlijke takken. Enkele van hen zijn afgebroken, maar de boom staat er nog. De Heere heeft die boom niet omgehouden. Hij heeft er ook geen tweede boom naast gezet. Hoort u dat, heidenen-christenen in Rome? U bent in de olijfbom van Israël ingeënt. Van een wilde boom heeft Hij takken genomen om die in te planten in de edele olijfbom, de gemeente van het Oude Testament. Zing dus maar een toontje lager!

“Jawel”, zegt iemand misschien, “God is machtig om de Joden weer in te planten; maar *zal* dat ook gebeuren? Is dat echt waar?”

2. De inhoud van de tekst

Dan komen we bij de tekst waar Paulus de verborgenheid van Israëls toekomst gaat bekendmaken. Jawel, een *verborgenheid*. De apostel openbaart een geheimenis. Want

wat zegt hij dan? *“Ik wil niet broeders, dat u deze verborgenheid onbekend zij, opdat gij niet wijs zijt bij uzelf, dat de verharding voor een deel over Israël is gekomen, totdat de volheid der heidenen zal ingegaan zijn.”*

Het is dus waar dat een verharding over Israël is gekomen. Het is echter maar een gedeeltelijke verharding. Ze is niet gekomen over *heel* het volk. Ze is ook niet definitief. Ze zal niet altijd duren. Er komt een einde aan. Want die verharding is gekomen *“totdat de volheid der heidenen zal ingegaan zijn”*. Er is een *“totdat”*.

Wat is nu die *“volheid der heidenen”*? Als u let op vers 12 en 15, zult u het zien. Die volheid betekent niet het volle getal van de uitverkorenen uit de heidenwereld, maar de grote stroom, de brede stroom uit die wereld. Die volheid is er nu niet bij Israël. Maar het volk zal weer op sterkte komen. Dat zal zijn wanneer de brede stroom der uitverkorenen uit de wereld is toegebracht. Thans gaat de Heere rond onder de volkeren van deze aarde. Maar als Israël tot bekering komt, dan wordt het anders. Nee, dan is het niet zó dat er dan geen heidenen, geen Nederlanders of anderen meer tot bekering kunnen komen. Als dat waar was, zouden we eigenlijk niet eens durven bidden voor het herstel van Israël. Dan zouden we in verzoeking komen om te doen wat dat jongetje deed op een grote zendingsbijeenkomst. Hij had van zijn moeder geld gekregen voor de collecte. Maar toen het zakje voorbijkwam gaf hij niets. Waarom? Omdat een van de sprekers gezegd had dat Jezus zal wederkomen zodra de einden der aarde bereikt zijn door middel van het zendingswerk. Dat vervulde hem met grote schrik. Want hij had nog geen nieuw hart. Het drong ineens tot hem door: door te geven aan het zendingswerk, werk je eigenlijk mee aan je eigen ondergang. Daarom hield hij dat geld in zijn zak. Dat is erg, nietwaar? Dat laat wel zien hoe liefdeloos en goddeloos wij zijn. Maar je kunt die jongen misschien wel begrijpen.

Als het gaat over de bekering van Israël is het echter net andersom. Die bekering is nog niet het einde. Paulus zegt in vers 12 en 15: *“Indien de verwerping – dat is de verwerping van Israël door God – is de verzoening der wereld, dus als deze verwerping geleid heeft tot het wonder dat mensen uit de volkerenwereld verzoening met God in Christus hebben gevonden – wat zal dan de aanneming – dat is de aanneming van het Joodse volk door God – anders zijn dan het leven uit de doden?”*

Kortom, er staat nog een heilrijke toekomst te wachten. Een tijd van ontferming voor het Joodse volk en een bloeitijd voor de kerk. Juist als het volk Israël tot bekering komt zal dat tot grote zegen zijn van het overblijfsel onder de volkeren. Er zal op dat moment nog maar weinig overgebleven zijn van Gods kerk. De Heere zegt: *“Zie, wat Ik gebouwd heb, breek Ik af, en wat Ik geplant heb, ruk Ik uit, zelfs dit ganse land”*. En toch, de Kerk gaat niet als een nachtkaaarsje uit. Lees maar eens de boeken van J. van Dam, *Komt luistert toe*. Achterin deel 5 staat een brief van Belia Harst, een van drie Joodse zusters die tot God bekeerd zijn in het midden van de 19e eeuw. Toen ze werden gedoopt, was dr. Abraham Capadose in de kerk. Belia heeft een brief geschreven aan Dirk Verheij, een kind des Heeren uit de Alblasserwaard. Die brief is zo zuiver als glas. Ze is een bewijs van wat Van Dan als inleiding daarop schrijft: Wanneer Joden tot Christus komen, maken zij vaak in korte tijd grote vorderingen. En het is ook geen wonder. Ze worden immers terug geplant in hun eigen olijfboom.

Je kon dat ook zien in de onlangs overleden predikant/evangelist Tony Simon, voorganger van de gemeente “De Stem in de Woestijn” te Jeruzalem. Deze Joodse christen, afkomstig uit Engeland, kon niet zwijgen van de enige Naam tot zaligheid, of hij nu te maken had met een Jood of met een niet-Jood, met een bewoner van Israël of met een inwoner van Irak, met een toerist of met een zogenaamde pelgrim die meende dat Joden Jezus niet nodig hebben. Hij bracht een eerlijke boodschap: hemel of hel! Als hij niet in Jeruzalem was, dan reisde hij rond in Jordanië, in Turkije en zelfs in

Irak. Je zou denken: wat doet een Jood daar? Als ze hem grijpen wordt hij levend verbrand. Maar hij ging erheen, telkens opnieuw, en hij sprak iedereen aan. En waar hij maar kon verspreidde hij Bijbels, boeken en andere lectuur. Onbekeerde Joden hebben een ijver zonder verstand, zei Paulus. Maar als zij in de weg van waarachtige bekering mogen komen tot een ijver mét verstand, wat een zegen wordt er dan verspreid. Een zegen onder de Joden zelf, een zegen voor de kerk uit de heidenen, ja, een zegen waar ook de wereld nog in zal delen!

Het waren in het bijzonder de Puriteinen die ernaar uitzagen. Hun verwachting wordt soms aangeduid als de *Puritan Hope*. Je vindt diezelfde verwachting bij vele van onze oudvaders. En je vindt haar helemaal terug bij de kanttekenaar op de Romeinenbrief. Lees maar eens de kanttekeningen op vers 12 en vers 15. Daar leeft de verwachting dat de Joden eenmaal “met grote hopen en menigte het Evangelie zullen aannemen”. Dat is nu die heerlijke toekomst. Dat is de verborgenheid die Paulus hier mag bekendmaken. Het ongeloof onder Israël heeft niet het laatste woord. Hun ontrouw zal Gods trouw niet teniet doen. “*En alzo zal geheel Israël zalig worden.*”

“Ja maar”, zegt iemand, “wordt daarmee niet de kerk bedoeld? De kerk uit de heidenen, of in ieder geval de kerk uit Jood en heiden?” Pas op! U moet Paulus niet in de rede vallen. Tot elf keer toe spreekt hij in deze hoofdstukken over Israël. En elke keer bedoelt hij het volk Israël. Zou dan dat woord in vers 25 ineens een andere betekenis hebben? Als je dat beweert, ben je met de Bijbel aan het goochelen. Nee, het gaat hier echt over Israël. “*En alzo*” – in die weg, dus in de weg van verharding, maar vervolgens in de weg van afsnijding uit Adam en van inplanting in Christus – in die weg zal het gaan. Hoort u wel? Het gaat niet buiten het Woord om of buiten Christus om. Maar in die weg “*zal geheel Israël zalig worden.*”

Slaat dat op alle Joodse mensen die dan leven? Zullen alle Joden zalig worden, hoofd voor hoofd? Ik geloof niet dat Paulus dat bedoelt. De apostel laat hier een contrast zien. Hij wijst op de huidige tijd. Nu zijn er slechts weinige Joden die in Christus geloven. Het zijn er zo weinig dat het lijkt alsof heel Israël ongelovig is. Het volk als zodanig ligt onder het oordeel der verharding. Maar dan wijst Paulus op de tijd die aanstaande is. Dan zullen de bekeerde Joden zo talrijk zijn dat je bijna moet zoeken naar een onbekeerd mens. Het zullen er zoveel zijn dat het lijkt alsof heel Israël gelovig is geworden. Het volk als zodanig is dan een christelijk volk geworden. Alzo zal geheel Israël zalig worden en zal God aan Zijn eer komen. En daar gaat het toch om, nietwaar?

De Schotse prediker Samuel Rutherford heeft eens gezegd dat hij wel honderd jaar uit de hemel zou willen blijven als hij die tijd zou mogen meemaken. Was hij dan ook een “Israël-fanaat”? Welnee. Het ging hem allermeeest over de eer van Christus. Hij verlangde ernaar dat Christus heerlijk zou zijn onder Zijn broeders naar het vlees. Dat was het wat Rutherford en zoveel anderen dreef. Hij smeekte vurig dat Christus bemind zou worden en God aan Zijn eer zou komen. Is dat ook zo bij ons? Als God een mens bekeert wordt dat onze levensvraag. Dan is het niet alleen: Kan ik nog in de hemel komen? Kan ik nog zalig worden? Nee, dan gaat de Heere Zijn eer op het hart binden; die eer die wij zo geschonden hebben; die deugden die wij zo vertrappt hebben. Dan wordt dát juist onze pijn.

*Ik heb gedaan wat kwaad was in Uw oog.
Dies ben ik Heer' Uw gramschap dubbel waardig.
'k Erken mijn schuld die U tot straf bewoog.
Uw doen is rein; Uw vonnis gans rechtvaardig.*

Dan zou je – met eerbied gezegd – God wel willen vrijspreken. Als je dan naar de hel moet is het niet onrechtvaardig. Dan krijg je wat je verdiend hebt. Dan zou je in de hel willen vertellen dat God recht is in al Zijn weg en werk. Verstaat u dat? Dan ga je God rechtvaardigen. En nu het wonder. Hij die God mag rechtvaardigen, die *wordt* door God gerechtvaardigd. Die wordt vrijgesproken van schuld en straf, als een goddeloze zondaar, alleen om het bloed van Christus. O, dat wonder dat dat God Zijn eer heeft verbonden aan de zaligheid van Zijn Kerk! Het komt goed, eeuwig goed, door de vrije gunst die eeuwig Hem bewoog!

En kijk, als dan die eer van God op je hart gebonden ligt, dan ga je ook verlangen naar de thuiskomst van die oudste broeder, het Joodse volk, opdat de Vader ook in hen weer aan Zijn eer zal komen. De Heere Zelf staat ervoor in. Ja, Hij zal het waar maken wat we zingen uit Psalm 98 vers 2.

*Hij heeft gedacht aan Zijn genade,
Zijn trouw aan Isrel nooit gekrenkt.
Dit slaan al 's aardrijks einden gade,
Nu onze God Zijn heil om schenkt.
Juich dan den HEER' met blijde galmen,
Gij ganse wereld, juich van vreugd.
Zing vrolijk in verheven psalmen
Het heil, dat d' aard' in 't rond verheugt,*

De apostel mag spreken vanuit een heerlijke verwachting. Heeft hij ook *grond* voor deze verwachting? Jazeker, die grond is er. Het is een vijfvoudige grond!

In vers 26b noemt Paulus allereerst de profetie. Hij grijpt terug op het Oude Testament. Hij haalt Jesaja 59 vers 20 aan. Hij zegt: “*gelijk geschreven is: de Verlosser zal uit Sion komen en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob.*” De heerlijke verwachting voor Israël is dus geen nieuwigheid. De profeten hebben er ook al van gesproken. Jesaja, de evangelist van het Oude Verbond, is een van hen. Opmerkelijk is de wijze waarop Paulus hem citeert. Hij doet dat uit de Septuaginta, de Griekse vertaling van het Oude Testament. In de Hebreeuwse Bijbel staat: “*de Verlosser zal komen tot Sion.*” Paulus zegt: Hij komt *uit* Sion. Hij is immers reeds *tot* Israël gekomen. Naar Zijn menselijke natuur is Hij al *uit* Israël geboren, maar in geestelijke zin moet Hij nog *in* Israël worden geboren. Er is nóg een verschil in het citaat. Jesaja zegt dat de Verlosser zal komen voor degenen die zich bekeren. Paulus zegt: “*Hij zal komen en de goddeloosheden afwenden van Jakob.*” Het is dus geen misschientje. Hij *zal* dat doen! Hij is het Die de goddeloosheden zal afwenden. Daar heb je het eenzijdige Godswerk. Pas op dat we geen halve of hele remonstranten worden! Er zijn mensen die geen enkele verwachting voor Israël hebben, want – zo zeggen zij – het volk heeft geroepen: “*Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen.*” Hebben wij dat dan niet geroepen? En was het niet Pilatus die de Heere Jezus overgaf? Elke zondag komt zijn naam weer terug in de Twaalf Artikelen; de naam van Pilatus, de vertegenwoordiger van de heidenwereld, dus ook van ons. Hebt u daarin uw eigen naam weleens horen noemen? Dan gaat je hand op de mond. Dan is er méér verwachting voor een Jood dan voor een heiden. Paulus wijst de grond aan voor die heerlijke verwachting. De Heere gaat de profetieën vervullen. Dat is de eerste grond.

De tweede grond is het verbond. De Heere zegt: “*En dit is hun een verbond van Mij, als ik hun zonden zal wegnemen.*” Dat verbond is het genadeverbond; geen werkverbond, geen derde verbond, geen voorwaardelijk verbond, maar het

trouwverbond dat van geen wankelen weet. Dat verbond is zo vast dat Brakel in de *Redelijke Godsdienst* schrijft: "Ziet daarin aandachtig de onveranderlijkheid van het verbond Gods met Abraham en zijn zaad opgericht, dat God, niettegenstaande al hun zonden en hardnekkigheid in dezelve Zijn belofte niet breekt en niet één van al die goede woorden tot hun gesproken, op de aarde zal laten vallen. Verheerlijk God daarin en word daardoor versterkt in de onveranderlijkheid van het verbond der Genade en beloften die God zeker aan u, gelovigen zal vervullen; en verwacht ze in het geloof met lijdzaamheid." Horen we dat? Als er voor Israël niets meer te verwachten is, dan is er ook voor de kerk niets meer te verwachten. Ook niet meer voor ons. Gode zij dank, er is nog doen. Gods volk mag delen in de verwachting die er is voor Israël. De HEERE is de Verbonds-Jehova. Hij zal niet feilen in Zijn trouw noch Zijn verbond ooit schenden.

In vers 28 komt Paulus bij een derde grond voor zijn verwachting. Het is de eeuwige verkiezing. Hoor maar! *“Zo zijn zij wel vijanden aangaande het Evangelie om uwentwil; maar aangaande de verkiezing zijn zij beminden om der vaderen wil.”* Isaac da Costa zegt: “Het is net een muntstuk. Op de ene kant staat *vijanden*; op de andere kant staat *beminden*”. Dat lijkt tegenstrijdig, en dat is het ook. Dat kan zo niet blijven. Dat moet tot een oplossing komen. En het *zal* ook tot een oplossing komen. Daar zorgt de Heere voor naar Zijn verkiezend welbehagen. Dat welbehagen is de derde grond.

In de vierde plaats is er de roeping Gods. Er staat in vers 29: *“Want de genadegiften en de roeping Gods zijn onberouwelijk.”* De Heere is geen God die mee-verandert met Zijn schepping of met Zijn schepsel, zoals de moderne theologie dat wil. Gelukkig niet! God is geen man dat Hij liegen zou. Daarom is er hoop voor Israël. Zijn genadegiften zijn onberouwelijk. We lezen wél in de Bijbel dat de Heere berouw had over het kwade dat Hij Ninevé zou doen. Maar we lezen nergens dat Hij ooit berouw krijgt omdat Hij Zijn volk goed heeft gedaan. Wanneer Hij een zondaar geroepen heeft met Zijn krachtdadige roeping en hem in Christus genade heeft bewezen, dan komt Hij daar nooit meer op terug.

Paulus noemt nog een laatste grond. Laat ik dat met alle eerbied noemen het plan van God. Zie maar in de verzen 30 tot en met 32. *“Want alzo ook gijlieden – gij die heidenen zijt – eertijds Gode ongehoorzaam geweest zijt, maar nu barmhartigheid verkregen hebt door de ongehoorzaamheid van dezen – van de Joden – alzo zijn ook dezen nu ongehoorzaam geweest, opdat ook zij door uw barmhartigheid – de barmhartigheid die u betoond is en de barmhartigheid die u aan hen betonen moet – opdat ook zij door uw barmhartigheid zouden barmhartigheid verkrijgen. Want God heeft hen allen onder de ongehoorzaamheid besloten, opdat Hij hen allen zou barmhartig zijn.”* Natuurlijk preekt Paulus hier geen algemene verzoening. Hij bedoelt niet: het komt met alle mensen wel goed; uiteindelijk gaat iedereen naar de hemel. De apostel spreekt hier over het Joodse volk en de volkeren. Hij zegt: eerst woonde de Heere onder het Joodse volk en niet onder de heidenen. Slechts enkele heidenen werden toegebracht. De volkeren lagen toen onder de ban. En nu is het net andersom; nu ligt Israël onder de ban. Het evangelie breekt zich baan over de gehele wereld. Dat is groot, maar er is nog meer te verwachten. Straks zal de ban ook worden opgegeven over het Joodse volk. En dan zal eenparig uit de mond van Joden en heidenen God eer en heerlijkheid worden toegebracht.

Ziet u hoe Paulus eindigt? Niet met een conclusie. Ook niet met een veronderstelling. Paulus zinkt weg in aanbidding. Hij mag God verheerlijken.

De hoofdstukken Romeinen 9 tot 11 beginnen zo anders dan ze begonnen zijn. Ze eindigen in het loflied der aanbidding waar God drie-enig wordt grootgemaakt. In verwondering klinkt het: *“O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk Zijn wegen!”*

De apostel is begonnen met het raadsel van Israëls verwerping. Hij heeft gesproken van zijn hartzeer. Maar nu mag het anders zijn. Hij heeft zelf ontvangen op zijn wond. Het is vertroostend onderwijs dat hij mag doorgeven. Hij wijst op de vrijmacht van Gods wil en de verantwoordelijkheid van de mens. Maar mag ook een heerlijke verborgenheid openbaren.

Sprekend over de toekomst van Israël, zegt hij: *“Wie heeft de zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest?”* Dat staat in Jesaja 40. *“Of, wie heeft Hem eerst gegeven en het zal Hem wedervergouden worden?”* Dat staat in Job 41. Wie heeft de Heere iets toegebracht? Dat kan niet; dat mag niet; dat hoeft ook niet!

“Want uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen.” Uit Hem Die de Schepper is. Door Hem Die alles bestuurt in Zijn voorzienigheid. En tot Hem Die alles naar de voleinding voert. *Uit Hem:* dat wijst op verkiezende liefde van God de Vader. *Door Hem:* dat wijst op de verzoenende arbeid van God de Zoon. En *tot Hem:* dat wijst op de vernieuwende werking van God de Heilige Geest. Van deze God zijn *alle dingen!*

“Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid.” Ja, zo eindigt het. En hoe eindigt het nu bij ons? Is er al een begin van God in ons leven? Gemeente, dat is voor ons allen zo nodig. Een begin uit God. Als dat begin er niet is, dan is het niet uit *Hem* en door *Hem* en tot *Hem*. Dan is het uit *mij* en door *mij* en tot *mij*. Dan is het: ik, ik en nog eens ik. Ik is de eerste persoon, leerden we al op de basisschool. Jij is de tweede persoon. En hij is de derde persoon. Ik eet, jij eet en dan ook nog: hij eet. Dat ik staat altijd voorop. Ik is de eerste persoon. Als God een mens bekeert wordt het precies andersom. Dan wordt Hij de eerste Persoon. *Hij*. Dan wordt onze naaste de tweede persoon. En dan word ik de derde persoon. *“Hij moet wassen, en ik minder worden.”* Daar heb je het wezen van de bekering. Dat is nodig voor Joden en heidenen, nodig in Jeruzalem en in ons vaderland. Nodig voor u en mij. En waar dat gevonden wordt, dan zal het ook uitlopen op de lofverheffing: *“Hem zij de heerlijkheid, in der eeuwigheid. Amen.”*

We eindigen met dankgebed.

Dankwoord: Namens het comité Herleving Gebed voor Israël – en dan spreek ik ook namens broeder Westerbeke – wil ik u heel hartelijk dankzeggen voor uw komst naar deze plaats. Er is veel gezegd in kort bestek. We stonden stil bij drie hoofdstukken uit de Romeinenbrief. In feite was het een samenvatting van mijn boek *Gods weg met Israël*. Als er zijn die het nog eens willen nalezen of er wat dieper op willen ingaan, dan verwijs ik graag naar dat boek. Nogmaals heel hartelijk dank en ik hoop dat de vrucht van deze avond mag zijn: *gebed*; gebed voor de beminden om der vaders wil.

Slotzang: Psalm 69 vers 14.

Slotzegen